

Věc a její pojem

Každá „věc“ může být pojata, aniž by nutným předpokladem bylo, že byla vnímána. Pojata může být něčím, čemu také říkáme pojem, ačkoliv tu vzniká jakási dvojnásobnost, zda jde o pojem pojímající nebo o pojem pojatý. Pojem pojímající je součástí či složkou myšlenkového aktu pojímání; naproti tomu pojem pojatý je čímsi samostatným, co můžeme také pojímat jako „věc zvláštního druhu“. Ovšem velké potíže se ukáží hned, když chceme upřesnit, jaká že to je věc, jaké má vlastnosti apod. Jakmile chceme něco říci o tom, co to je určitý pojem (pojatý), ihned přecházíme k výkladu, čeho je to pojem, a o samotném pojmu nevíme dost dobře, co říci. Pojem však má svou důležitost, protože se umí vztahovat k jiným pojům, a to dost nezávisle na tom, jak se věc, které je pojmem, vztahuje k jiným věcem. Kdybychom byli závislí jen na tom, co jsme vnímali a co si z toho pamatujeme, zdaleka bychom nebyli schopni myšlenkově provádět logické operace, jež by prostě nebyly možné. Náročné myšlení vyžaduje práci s pojmy, a tak nezáleží příliš na tom, že nedokážeme říci, co to je pojem. Pracovat s pojmy se děti přinejmenším naučí ve škole, ale většinou to „odkouvají“ od druhých lidí ještě mnohem dříve.

(Písek, 190521-2.)